כ א ב ג ד מיי' פ"ט מהלכות נדרים הל' י טוש"ע י"ד סימן רי"ז סעיף י :

כא ה מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף כ :

כב ו מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף כא:

כג ז מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף כ :

כד ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף כא :

(גמ') לא שנו · דשביעית מותר בירקות הגינה אלא במקום שאין מביאין ירק מח"ל דכיון שאין מביאין ודאי לא נדר אלא מאותם שמסתפקים שם הייט מירקות השדה ולהכי מותר בשל גינה : אבל במקום שמביאין כו' אסור · אף בירקות הגינה הואיל ורגילין לאכול שם בין ירקות השדה בין ירקות הגינה דודאי אדעתא דהכי נדר : כתנאי כו' · לדעתא דמ"ד אין מביאין ירקות כו' לדידיה מותר בירקות גינה ואסור בירקות שדה דכיון דאין מביאין לאו עליה נדר ולמ"ד מביאין אסור אף בירקות גינה : משום גוש · שמא יש מעפר חוצה לארץ בעיקרייהו וטמא משום ספק מת :

לא שנו אלא במקום שאין מביאין ירק מחוצה לארץ לארץ אבל במקום שמביאין ירק מחוצה לארץ לארץ אסור, כתנאי אין מביאין ירק מן חוצה לארץ לארץ רבי חנניה בן גמליאל אומר מביאין ירק מחוצה לארץ לארץ מ"ט דמאן דאמר אין מביאין? *אמר רבי ירמיה משום גוש: מתני' מן הכרוב אסור [א] באיספרגוס, מן האיספרגוס מותר בכרוב, מן הגריסין אסור במקפה ורבי יוסי מתיר. מן המקפה מותר בגריסין, מן המקפה אסור בשום ור' יוסי מתיר. מן השום מותר במקפה, *מן העדשים אסור [ב] באשישים ר' יוסי מתיר. מן האשישים מותר בעדשים. חטה חטין שאני טועם אסור בהן בין קמח בין הפת, גריס גריסין שאני טועם אסור בהן בין חיין בין מבושלין, רבי יהודה אומר קונם גריס או חטה שאני טועם מותר לכוס חיים: גמ' תניא ר' שמעון בן גמליאל אומר חטה שאני טועם אסור לאפות ומותר לכוס חטים שאני טועם אסור לכוס ומותר לאפות, חטה חטין שאני טועם אסור בין לכוס בין לאפות. גריס שאני טועם אסור לבשל ומותר לכוס, גריסין שאני טועם אסור לכוס ומותר לבשל, גריס גריסין שאני טועם אסור בין לבשל בין לכוס:

הדרן עלך הנודר מן המבושל

אבל במקום שמביאין ירק מח"ל לארץ אסור · כלומר אסור בשניהם דהוי ליה מקום שמסתפקין *והומזה : משום גוש · חוששין להביאו משום חששא דגוש הנדבק בו וגושא דארץ העמים טמא כדאיתא בפ"ק דשבת (דף טו:) : חטה שאני טועם אסור לאפות · דפת חטה' מיקרי דחד גופא נמי הוא אבל חטים משמע לכוס מפני שאדם כוסס חטים חלוקין ביחד :

הדרן עלך הנודר מן המבושל

מתני' אסור באיספרגוס · דהוי בכלל כרוב דמין כרוב הוא : מותר בכרוב · דאין כרוב בכלל איספרגוס (א) : אסור בשום · שנותנים ממנו בקדרה דהייט בכלל מקפה : מותר במקפה · דאין מקפה בכלל שום: אסור במקפה · של גריסין : מותר בגריסין · ד"ה דאין גריסין בכלל מקפה : מן המקפה · של גריסין : ר' יוסי מתיר · דקסבר אין מקפה בכלל גריסין : אסר בשום · של מקפה: אסור באשישים · בפת שמעורב בו קמח עדשים דיש בכלל עדשים אשישים : ומן אשישים כו' · דברי הכל היא : ר' יהודה אומר קונם גריס או חטה שאני טועם מותר לכוס · חטה וגריס (ב) סתם דלא אמר חטה חטין גריס גריסין דקסבר [ר"י גריס או חטה] מבושלים משמע חיין לא משמע ור' יהודה לא פליג עליה דתנא קמא : גמ' אסור לאפות. לאדעתא דהכי אמר חטה כדי לאפות דחטה גרגיר א' משמע ומגרגיר לא קאמר: חטין · משמע חיין: גריס · משמע מבושל (ג): גריסין · משמע נמי חיין :

הדרן עלך הנודר מן המבושל

סנהדרין יב: ע"ש

[שם]

[לעיל נג: ע"ש בר"ן פירושו על מלת אשישים]

תוספות

רבי יהודה אומר גריס או חטה שאני טועם מותר לכוס חיים · מדקאמר חטה וגריס סתם ולא אמר (חטה) חטין גריסין קסבר [חטה גריס] מבושלין משמע חיין לא משמע: חטה שאני טועם מותר לאפות · דחטה לא משמע אלא חיין חטין משמע לאפות ורבי שמעון ורבי יהודה לא פליגי דלתרוייהו גריס חטה מבושלין משמע ולא חיין גריסין חטין משמע חיין אבל לא מבושלים : הדרן עלך הנודר מן המבושל

פי' הרא"ש

[שייך לדף שלפניו] כגדוליהן · דיותר הוא חידוש מה שחילופיהן אסור דאין לך דבר שתופס את דמיו אלא קודשות ותמורה שהחמירו חכמים באיסורי הנאה למי שהחליפן לכתחלה וה"ת הכי ליתני חילופיהן ויוצא מהם לאשמועינן דחילופיהן כיוצא מהן וי"ל דחילופיהן וגדוליהן דמו להדדי דשניהם לא היו בשעה שאסרן עליו הלכך ניחא ליה למיתלי חילופיהן כגידוליהן : הא שמע שאני אוכל שאני טועם כו' הא ביוצא מהם אסור · דאי מותר ליתני יוצא מהם וכ"ש חילופיהן לפי מאי דשני ליה דיוצא מהם עדיף מחילופיהן אפי' מגדוליהן עדיף בעי למימר השתא אלמא שאני טועם גורם לאסור היוצא מהם ואע"ג דמשמע פשטא דמתני' דקאי אריישא דאמר קונם פירות האלו והוסיף לומר שאני טועם וא"כ היכי דייק דשאני טועם גורם האיסור וי"ל דמ"מ דייק שפיר דאם איתא דשאני טועם אינו גורם האיסור אלא לשון היתר משמע דוקא מאלו איני טועם אבל מיוצא מהם אני טועם כמו בחילופיהן וגידוליהן אפי' כי אמר נמי האלו שאני טועם שרי : איידי דלא נסיב רישא יוצא מהם· משום דעדיף לאשמועינן איסורא חליפין : ת"ש אמר רבי יהודה מעשה ואסר עלי כו' · ופשיטא ליה השתא דאין חלוק בין נתינת טעם ליוצא מהם כשמברר הדבר האסור הכל אסור : ומותר בעבירת ערופה ובליר · וליר היינו יוצא מהן : על מנת שאני טועם · לאו דוקא : אמר רבא וכבר יצא מהן · קודם הנדר : *) מתני' סתוניות · ענבים רעים ונשארים בגפנים עד ימות הסתיו ואינן ראויין ליין ועושין מהם חומץ ואית דגרסי ספוניות כמו ספוני עננים : כל שהם תולדתו קרויה עליו · אף כי נשתנה מתכונה על שם עיקרו כמו דבש תמרים חומץ סתוניות : וחכמים מתירין · בגמרא פריך היינו ת"ק: גמ' כל שאין דרכו לאכול ודרך היוצא ממנו לאכול · כגון סתוניות ת"ק פליג אדר"ש בין בדבש תמרים בין בחומץ סתוניות דלרבנן שרו תרווייהו ואסרי סתוניות גופייהו ור"ש אוסר בדבש תמרים ובחומץ סתוניות ומתיר הסתוניות ורבנן במתני' קיימי אהא דקאמר ת"ק מן הסתוניות מותר בחומץ סתוניות הא בסתוניות גופייהו אסור וחכמים מתירים סתוניות גופייהו : מתני' · מפני שהוא שם לווי · אטולה קאי : גמ' ירקות שדה · אינן קרויין ירק סתם והגולה לומר ירקות שדה צריך לחבר שם לירק ולומר ירקות שדה וכן כולם : אבל בשביעית מתהפך הענין לפי שאין ירקות גינה מצויין שאין גדלים בלא עבודה ואוכלין ירקות שדה לפיכך בלשון העולם ירקות סתם הוא ירקות שדה : גמ' אבל במקום שמביאין ירק מחוצה לארץ אסור · אף בירקות גינה דכיון דמצויין שם דעתם גם עלייהו : משום גוש · עפר הנדבק בירק ומכניס גזרו טומאה על גוש עפר הבא מארץ העמים בפ"ק דשבת (דף טו:): מתני' אסור באיספרגוס · הוא מין כרוב אבל אין כרוב נקרא על שמו : מן הגריסין אסור במקפה · ואפי' כי נתנן במקפה עדיין שם גריסין עליהן : ור' יוסי מתיר · דקסבר לא מיקרו גריסין אלא מקפה של גריסין והוא מן גריסין נדר : מן המקפה מותר בגריסין · דלא תימא כי היכי דנודר מן המקפה אסור בשום משום שדרך ליתן שום במקפה הוא הדין נמי כי נדר מן המקפה יהא אסור בגריסין משום שדרך לעשות הגריסין מקפה קא משמע לן דלא דמי משום דשום רגילין ליתן בכל מיני מקפה כי נותן טעם והשום הוא המקפה אבל אין לבדן מקפה אלא מכמה מינים עושין מקפה : אסור באשישים · פסולת עדשים : חטה שאני טועם כו' · מייתור לשונו שהזכיר שתיהם נאסר בכל אי נמי כדמפרש רשב"ג בברייתא דחטה משמע משמע לכוס : גריס חטה שאני טועם מותר לכוס חיין · לא פליג אתנא קמא : הדרן עלך הנודר מן המבושל

הנודר

*) ע"כ שייך לדף נ"ב : ומדבור זה עד ד"ה גמ' אבל וכו' שייך לנ"ח .

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה מותר בכרוב וכו' איספרגוס הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה אסור במקפה של גריסין הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה ר' יוסי מתיר דקסבר אין מקפה בכלל גריסין הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה מן המקפה של גריסין הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה מותר בגריסין דברי הכל דאין גריסין בכלל מקפה הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה אסור בשום של מקפה הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה אסור בשום שנותנין וכו' בכלל מקפה הס"ד ואח"כ מ"ה מותר במקפה וכו' בכלל שום הס"ד ואח"כ ד"ה אסור באשישים : (ב) ד"ה ר' יהודה וכו' לכוס חטה וגריס חיים כיון דלא אמר חטה חטין גריס גריסין קסבר חטה וגריס סתם מבושלים משמע חיין לא משמע כצ"ל : (ג) ד"ה גריס משמע מבושל גריסין משמע חיין גריס גריסין משמע נמי חיין והד"א :

הגהות הגר"א [א] משנה באספרגוס · נ"ב פירש רב האי גאון מין כרוב שסורין אותו ביין ובלשון יוני יין של בקר נקרא אספרגוס (ועי' רש"י ברכות ל"א ע"א ד"ה אספרגוס) : [ב] שם באשישים · נ"ב בירושלמי אלופחין מקליין וטחינן ומגבלן בדבש ומטגנין :